

Отже, психологічна допомога особам, які зазнали лиха, що призвело до їх переселення, повинна зосереджуватись на таких завданнях: полегшення психологічних станів (тривожність, агресивність, депресивність; досягнення відносного спокою, довіри до оточуючих, до психолога; сприяння процесу адаптації до нових умов; розвитку стратегії подолання труднощів (копінг-стратегій) та виявленню внутрішніх ресурсів, які є життєво-необхідними для майбутнього життя біженців. Адже головною ідеєю цієї роботи є переосмислення травми, формування нового погляду на подальше життя, що призводить до формування його нових цілей, цінностей і сенсу, пошуку відповідних ресурсів.

Література

1. Психологическая помощь мигрантам: травма, смена культуры, кризис идентичности. Под ред. Г. У. Солдатовой. М. : Смысл, 2002. 479 с.
2. Hardi L., Kroo A. Psychotherapy and psychosocial care of torture survivor refugees in Hungary. Torture Volume N21. November, 2011. pp. 84-97
3. Kristal-Andersson B. Psychology of the refugee, the immigrant and their children: Development of a conceptual framework and application to psychotherapeutic related support work. Department of Psychology, University of Lundt, 2000. 370p.

УДК 159.922.8

МАРЦЕНЮК М.О.
Мукачівський державний університет

ПРОФЕСІОГРАМА ПРОФЕСІЇ ЯК ОРІЄНТИР ДЛЯ САМОВИЗНАЧЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ПСИХОЛОГА

Основою професійного самовизначення майбутнього фахівця є набуття ним знань про професію, самопізнання та самооцінка індивідуальних особливостей, зіставлення знань про себе та про професійну діяльність.

Одним з дієвих засобів отримання інформації про сучасні професії є професіографія - технологія вивчення вимог, які ставить професія до особистісних якостей, психологічних здібностей, психолого-фізичних можливостей людини. Найважливішим джерелом інформації про професії є професіограма - опис переліку особливостей професії або спеціальності [1].

У професіограмі психолога відображена специфіка професійної діяльності фахівця в галузі психології, що займається процесами і закономірностями функціонування психіки людини.

До людини, яка обирає професію психолога та претендує на посаду психолога, висувається система вимог, яка містить два компоненти. Це вимоги як до професійної компетентності фахівця, так і до його особистості. Вимоги були докладно описані і представлені в роботах сучасних науковців, зокрема: В.М.Карандашева, Д. Б. Богоявленської, О. Ф. Бондаренка, С.Д.Максименка, В.В.Панка, Н.В.Чепелевої та інших [2].

Основний предмет праці професії «психолог» - людина; деякі дослідники в якості предмета діяльності психолога бачать природу і людину як біологічний

об'єкт; в якості супутнього предмета праці розглядаються знакові системи (знаки, символи, цифри, тексти).

Засоби праці, які психолог використовує в роботі:

- речові - ручні (авторучка, олівець), електрифіковані (персональний комп'ютер), психофізіологічні прилади, засоби зв'язку;
- нематеріальні (функціональні) - аналітичне, словесно-логічне мислення, довготривала і оперативна пам'ять, стійке і розподілене увагу; емоційно-виразні усне мовлення і поведінку, а також ділова письмова мова; органи чуття - зір, слух.

Діяльність психолога в основному індивідуальна, тобто в більшості випадків психолог сам від початку і до кінця виконує роботу, але в деяких випадках передбачається і спільна діяльність, командна взаємодія. Наприклад, такі види роботи, як тренінг, дослідження, профвідбір, експертування психолог може здійснювати в складі групи фахівців.

Як правило, психолог працює в комфортних умовах, в приміщенні. Але існують і винятки, наприклад, психолог - фахівець в галузі екстремальної психології виїжджає на місце НС і працює разом з командою рятувальників.

Для успішного виконання професійної діяльності психолога важливі такі здібності як: високий рівень розвитку концентрації і стійкості уваги (здатність тривалий час зосереджуватися на одному предметі, не відволікатися на інші об'єкти і треба бути уважним); високий рівень розвитку переключення і розподілу уваги (здатність швидко переводити увагу з одного предмета на інший або перемикається з одного виду діяльності на інший; здатність утримувати в центрі уваги одночасно кілька предметів, вміння робити одночасно кілька дій); розвинена образна і словесно-логічна пам'ять; сформований на високому рівні образне і логічне мислення; комунікативна компетентність (спілкування і взаємодія з людьми, вміння встановлювати контакти); вміння слухати; вербальні здібності (уміння виражати думки і говорити чітко, ясно, виразно); здатність до самоконтролю та рефлексії.

Описується ряд особистісних якостей, схильностей і інтересів, що сприяють успішній реалізації в професії «психолог»: високий ступінь особистісної відповідальності; терпимість, безоцінне ставлення до людей; інтерес і повага до іншої людини; прагнення до самопізнання і саморозвитку; оригінальність, винахідливість, різнобічність; допитливість і здатність до навчання; тактовність, вихованість; схильність до співпереживання; ініціативність; цілеспрямованість, наполегливість; інтуїція, уміння прогнозувати події; винахідливість; творче начало; ерудованість.

До особистісних якостей, які ускладнюють здійснення професійної діяльності відносяться: психічна і емоційна невірноваженість; агресивність; замкнутість; нерішучість; відсутність схильності до роботи з людьми; невміння зрозуміти позицію іншої людини; ригідність мислення; низький інтелектуальний рівень розвитку.

Фактори професійної діяльності, які можуть сприяти психофізіологічній напруженості в роботі це: підвищена моральна відповідальність; інтелектуальні

навантаження; постійне спілкування з людьми, в тому числі з асоціальною поведінкою, дефектами психіки (комунікативні та емоційні навантаження); вимушеність постійно перебувати в зоні чужих проблем [3].

Сфери застосування професійних знань в сучасному соціумі є надзвичайно широкими, як от: соціальні організації; освітні установи; установи по підбору і добору персоналу; медичні установи; психотерапевтичні, психологічні консультативні служби; підприємства, фірми; правоохоронні органи; робота на телефоні довіри; робота в МНС, службах порятунку; військові організації, тощо.

В даний час психологія охоплює майже всі сфери життя і діяльності людей, психологічні знання використовуються в політиці, економіці, медицині, культурі і мистецтві, на виробництві й в сфері освіти. Саме тому, особливої ваги набуває процес навчання майбутнього психолога у ЗВО, а відповідальне ставлення студента-психолога до навчання постає одним з істотних показників майбутньої майстерності психолога-професіонала.

Література

1. Професіограма. Режим доступу: <https://referat.ml-style.net/psikhologiya/zagalna-psikhologiya/k-profesiogrami-doc>.
2. Дуткевич Т.В., Савицька О.В. Практична психологія. Вступ до спеціальності. Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 256 с.
3. Обухова Л.В. Вступ у професію психолог. Режим доступу: https://stud.com.ua/170141/psihologiya/vstup_u_profesiyu_psiholog.

УДК159.922

ПАВЛЕНКО О.В.

Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України

СТАНОВЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПЕРСПЕКТИВИ ОСОБИСТОСТІ

В наш час питання побудови особистістю власного майбутнього та становлення її особистісної перспективи є вкрай актуальним. У зовнішній ситуації невизначеності побудова особистістю власної професійної перспективи є запорукою стабільності її стану та входження до суб'єктної позиції відносно власного життєвого шляху.

Психологічне поняття життєвої перспективи розроблялося у рамках багатьох підходів: мотиваційного, подієвого, типологічного, освітнього, прогностичного та інших.

Дослідники зазначають, що життєва перспектива – реальний потенціал, можливості особистості, що базуються на минулому досвіді; вони є об'єктивно наявними в теперішньому і мають проявитися в майбутньому.

Відомий дослідник Є. Головаха розглядав професійне самовизначення в аспекті життєвої перспективи [1], як одне із важливіших, що постає перед особистістю в юнацькому віці. Проте в наш час перед особистістю стає потреба у постійному корегуванні та переформатуванні власної професійної перспективи.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>